

«گنبد آهنین»؛ گران قیمت و متزلزل برای جمهوری آذربایجان

تقریباً از اواسط مهر ماه سال جاری بود که در پی اعلام استقرار سیستم دفاعی «اسکندر» از سوی روسیه در پایگاه نظامی این کشور در منطقه گیومری ارمنستان، موضوع احتمال خرید سیستم دفاع ضد موشکی گنبد آهنین توسط جمهوری آذربایجان از اسرائیل مطرح و با بازتاب رسانه‌ای همراه شد. بسیاری از تحلیلگران مسائل منطقه، این اقدام را در تقابل با استقرار اسکندر در خاک ارمنستان تلقی کردند.

به گزارش آران نیوز، دکتر افشار سلیمانی سفیر پیشین ایران در باکو و تحلیلگر مسائل بین‌المللی در روزنامه ایران نوشت: هر چند که عده‌ای دیگر از کارشناسان با اشاره به اینکه این سامانه در سرزمین‌های اشغالی فلسطین نمره قبولی دریافت نکرده است، آن را ناکارآمد ارزیابی کردند. بنا به گفته برخی کارشناسان، آذربایجان بنا به دلایلی نخواهد توانست به این سیستم دسترسی پیدا کند، برخی دیگر نیز معتقدند حتی در صورتی که این سامانه در اختیار آذربایجان قرار گیرد از کارآمدی لازم در برابر موشک‌های بالستیک برخوردار نیست. از بین دلایل عمده‌ای که این دو گروه مطرح می‌کنند، به این موارد می‌توان اشاره کرد:

بسیار گران بودن سامانه کاهش قیمت نفت، موجب کاهش درآمد ملی و در نتیجه بودجه جمهوری آذربایجان شده است. لذا جمهوری آذربایجان حتی در صورت خرید گنبد آهنین، باید بودجه سایر بخش‌ها را قربانی این سامانه بکند.

توان پایین سامانه گنبد آهنین در مقابله با موشک‌های اسکندر مستقر شده در ارمنستان حداکثر برد این سامانه، ۱۵۰ کیلومتر است که برای مقابله با موشک‌های کاتیوشا مناسب است که رزمندگان فلسطینی به سوی اسرائیل پرتاب می‌کنند. اما، موشک‌های اسکندر ارمنستان ۳۰۰ کیلومتر برد دارند. زاتو شیری اف، کارشناس مرکز چاتم هاووس می‌گوید: این سامانه مناسب جمهوری آذربایجان نیست. شایعات مربوط به خرید به خاطر نگرانی‌های ناشی از موشک‌های اسکندر ارمنستان منتشر شده‌اند. سیستم «گنبد آهنین» بعید است قدرت مقابله با موشک‌های اسکندر یا حتی موشک‌های دیگر ارمنستان از جمله موشک اسکاد را داشته باشد، این سیستم برای مقابله با موشک‌های کوچک و متوسط از جمله موشک‌های گراد و اسمرچ طراحی شده است.

خریداری سیستم «گنبد آهنین» توسط جمهوری آذربایجان از جنبه سیاسی و نظامی مورد تردید قرار دارد. ۳-۱ چنین سیستمی هنوز خریداری و تحویل نشده است. در رسانه‌های جمهوری آذربایجان تنها گزارش‌هایی در رابطه با تصمیم این کشور برای خرید این سیستم منتشر شده است. ۳-۲ این سیستم موشکی توسط متخصصان اسرائیل و آمریکا طراحی شده است. مشکل بتوان تصور کرد رژیم اسرائیل که در حال حاضر تنها دارنده این سیستم دفاعی است حاضر

شود آن را به کشوری بفروشد که روابط نزدیکی با روسیه و ایران دارد. چنین اقدامی می‌تواند لطمه جدی به توانایی این سیستم دفاعی وارد آورد. ۳-۳ از سوی دیگر مشخص نیست که شرکت‌های آمریکایی تولیدکننده اجزای این سیستم دفاعی موافقت خود را با فروش این اجزا به کشور دیگر اعلام کرده باشد.

آرتسرون هوهانسیان سخنگوی وزارت دفاع ارمنستان ادعا می‌کند، آذربایجان نمی‌تواند از اسرائیل این موشک‌ها را بخرد چون متحد روسیه است. سرگی میناسیان، معاون رئیس مؤسسه قفقاز در ایروان نیز می‌گوید: «بسیار بعید است که اسرائیل چنین موشک‌هایی را به کشور آذربایجان که ارتباط نزدیکی با روسیه و ایران دارد، بفروشد. این در حالی است که

ارمنستان تحت دیکته‌های روسیه اداره می‌شود و به پایگاه نظامی سیاسی و اقتصادی روسیه در قفقاز جنوبی تبدیل شده است

این در حالی است که پیودا آبراموف، معاون کمیسیون حقوق بشر مجلس ملی و رئیس گروه دوستی پارلمانی باکو-اسرائیل می‌گوید اسرائیل برای جمهوری آذربایجان سلاح‌های دوربرد تأمین خواهد کرد. ارمنستان دارای موشک اسکندر نیست. زیرا، روسیه هنوز این موشک‌ها را به فروش نرسانده است. براساس مقررات کمیسیون نظارت بر تسلیحات

سازمان ملل، کشورهای تولیدکننده سلاح نمی‌توانند موشک‌های بالستیک دارای برد بیش از ۳۰۰ کیلومتر را به فروش برسانند. برد موشک‌های اسکندر نیز به ۵۰۰ کیلومتر نزدیک است. اگر روسیه این نوع سلاح‌ها را می‌فروخت، با اعتراض این کمیسیون مواجه می‌شد. در همین حال در دوماه اخیر کارشناسان جمهوری آذربایجان با رد ادعای ایروان، معتقدند

که ارمنستان از روسیه موشک‌های «اسکندر» با برد ۲۸۰-۳۰۰ کیلومتر را دریافت کرده است و موشک‌های به نمایش گذاشته در رژه نظامی به هیچ وجه موشک‌های با برد ۵۰۰ کیلومتر نیست. اما با وجود این، به دنبال به نمایش گذاشته شدن این موشک‌ها در ارمنستان، ژنرال ذاکر حسن اف وزیر دفاع جمهوری آذربایجان به نیروهای مسلح دستور داده

است، آماده حمله و نابودی اهداف موجود در خاک ارمنستان باشند. وی گفته است، سیستم‌های موشکی موجود در اختیار وزارت دفاع کشور امکان انجام این دستور را دارد. از سوی دیگر در حالی که مرکز پژوهشی «Global Fire Power» آمریکا با در نظر گرفتن ۵۰ معیار، در فهرست جدید ارتش‌های قدرتمند جهان در میان ۱۲۶ کشور جمهوری آذربایجان

را در ردیف ۶۰ و ارمنستان را با ۳۴ پله عقب‌تر در ردیف ۹۴ قرار داده است. برخی کارشناسان با استناد به اتفاقات و جهت‌گیری‌های سیاسی و نظامی و بحران قره باغ و اشغال خاک آذربایجان توسط ارمنستان با کمک روسیه در منطقه قفقاز افزایش احتمال ورود دو کشور آذربایجان و ارمنستان به یک مسابقه تسلیحاتی گسترده سخن می‌گویند، این در حالی

است که به نظر می‌رسد با کنترل و تسلطی که روسیه بر ارمنستان و روند مناقشه قره‌باغ دارد و باتوجه به بی‌میلی بازیگران جهانی نسبت به تشدید جنگ در قره‌باغ، احتمال درگیری تمام عیار طولانی مدت در جبهه‌های خاموش قره باغ و افزایش رقابت تسلیحاتی اندک است و روسیه بیشتر با اهداف کنترلی و اقتصادی به دو کشور درگیر سلاح می‌فروشد ولی

ماشه اصلی را در دستان خود محفوظ می‌دارد، اظهارات اخیر رئیس جمهوری آذربایجان در مورد ابراز رضایت از سطح همکاری‌های دفاعی و نظامی آذربایجان با اسرائیل و روسیه و اعلام انعقاد قراردادهای جداگانه ۵ میلیارد دلاری دفاعی با آنها و قلمداد کردن روسیه به عنوان شریک اصلی آذربایجان حاکی از تلاش باکو برای ایجاد تعادل در روابط خارجی و

تحریک نکردن روسیه به حمایت‌های بیشتر از ارمنستان است. رسانه‌های اسرائیلی و برخی رسانه‌های غربی از جمله آمریکا و بعضی مطبوعات وابسته آذربایجان به محافل صهیونیستی همواره درصدد تحریک ایران نسبت به آذربایجان و تحت‌الشعاع قرار دادن روابط ایران و آذربایجان هستند و با همین اهداف نسبت به بزرگنمایی همکاری‌های اسرائیل با آذربایجان اهتمام خاصی از خود نشان می‌دهند. «جروزالم

پست» دیگر رسانه اسرائیلی نیز در گزارشی تحلیلی نوشت: اسرائیل یکی از شرکای راهبردی و تجهیزکننده تسلیحاتی جمهوری آذربایجان است و در سال‌های اخیر همکاری در این زمینه از بعد کمی و کیفی رشد داشته است. این روزنامه در ادامه مدعی شد، باکو و تل آویو در ساخت مشترک پهپادهایی که موفقیت آنها در نبرد اخیر ناگورنو- قره باغ در آوریل

سال جاری میلادی ثابت شد، موافقت کرده‌اند و حتی قرار است اسرائیل سامانه گنبد آهنین را به باکو بفروشد و اینک اسرائیل بعد از روسیه دومین تأمین‌کننده نظامی جمهوری آذربایجان لقب گرفته است.

این در حالی است که دولت باکو بارها اعلام کرده است که روابطش با اسرائیل علیه هیچ کشور ثالثی نیست همان‌گونه که ایران اعلام می‌کند مناسباتش با ارمنستان علیه هیچ کشور ثالثی نیست.

به نظر می‌رسد باتوجه به همکاری نزدیک روسیه و اسرائیل، در صورت تحویل سامانه ضد موشکی گنبد آهنین توسط اسرائیل به آذربایجان، این اقدام با اطلاع قبلی به روسیه و هماهنگی‌های لازم با مسکو صورت گیرد و کنترل این سامانه تحت اختیار اسرائیل باشد. همان‌گونه که کنترل سامانه موشکی اسکندر مستقر در پایگاه نظامی گیومری در ارمنستان

همچون کنترل انرژی در دستان نظامیان روس قرار دارد. روسیه خود را فعال مایشا در قفقاز جنوبی می‌داند و کماکان بر احاطه کامل برفقاز از بحران قره باغ به عنوان کارت بازی

دربار دو کشور درگیر بازیگران منطقه‌ای و جهانی بهره‌برداری خواهد کرد همان‌گونه که از کارت‌های آبخازیا، اوستیای جنوبی، دنیستر، شبه جزیره کریمه، شرق اوکراین و سوریه سو استفاده می‌کند.